

INSULA DE APOI

Vlad Zografi s-a născut la București în 1960. A studiat fizica la Universitatea din București, iar în 1994 a obținut un doctorat în fizică atomică la Universitatea Paris XI, Orsay. A debutat în februarie 1990 în *România literară*, cu o povestire. A publicat proză (*Genunchiul stâng sau genunchiul drept*, 1993 și *Omul nou*, 1994), apoi teatru: *Isabela, dragostea mea* (1996, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Oedip la Delphi* (1997), *Regele și cadavrul* (1998), *Viitorul e maculatură* (1999, Premiul Uniunii Scriitorilor), *America și acustica* (2007, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Petru* (2007, conținând variante revăzute ale unor piese publicate anterior), *Toate mințile tale* (2011). *Petru* a fost prima piesă de teatru românească pusă în scenă după 1989 la Teatrul Bulandra, iar spectacolul (regizat de Cătălina Buzoianu) a fost invitat la Bienala de la Bonn în 1998. În 2012 a publicat eseul *Infinitul dinăuntru. Șase povestiri despre om, societate și istorie*. În 2016 a publicat romanul *Efectele secundare ale vieții* (Premiul Observator Lyceum, 2017), apărut în limba cehă (traducere de Jiří Našinec, Editura Havran, Praga, 2019) și în limba sârbă (traducere de Đura Miočinović, Editura Knjževna radionica Rašić, Belgrad, 2020). A publicat alte două romane în 2018 și 2021: *Șapte Octombrie* și *Supraviețuire*.

VLAD ZOGRAFI
INSULA DE APOI

ROMAN

HUMANITAS

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu

Tipărit la Paper Print – Brăila

© HUMANITAS, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Zografi, Vlad
Insula de apoi / Vlad Zografi. –
București: Humanitas, 2025
ISBN 978-973-50-8782-1
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

În ziua aceea, după ce ne-am făcut datoria față de carne, am zăcut nemișcați în cearșaful îmbibat de transpirație. Șoldurile ni se atingeau, țineam palma peste buric, unde se adunase o mică baltă vâscoasă, brațul drept îmi amortise, mă usturau coapsele. Vincențiu privea tavanul. Vorbea încet, mormăind ca pentru sine, și din când în când se însuflețea imprevizibil. „Văd fanfara istoriei care intonează marșuri militare, acompaniată de femei cu ventuze între picioare, femeile stau lipite de cupola circului cu capul în jos ca liliicii și cântă deschizând larg buzele negre. Văd scamatorii care îți scot bancnote din urechi, ți le vâră sub nas, le aruncă în sus și bancnotele se transformă într-un fum roșu înecăcios. Văd acrobații făcând tumbe prin aer și ținând în cârcă înghițitori de pistoale, văd jonglerii cu imagini care gâdilă, scarpină, masturbează, văd clovnii râgâind elegant proiecte ingineresti. Și văd marea atracție a circului, pentru publicul mai rafinat și mai castrat, insensibil la marșuri, ventuze, proiecte și celelalte: Dumnezeu, un monstru care nu încapă în nici o cușcă.“

Tăceam, învățasem deja să tac. Vincențiu și-a continuat povestea ridicolă cu circul fără să-l bag în seamă, nu mai tresăream când se însuflețea. În fotografia pe care o țin în mână, făcută a doua zi la întâlnirea cu prietenii lui, mă strânge în brațe și zâmbește convențional. Un bărbat frumos, judecând la rece. Dar eu privesc într-o direcție incertă

ca să ascund ce se întâmplase cu câteva ore în urmă. Ultima dată când am lăsat pe cineva să pătrundă în mine. Și a fost violent, niciodată până atunci nu reușise Vincențiu să mă facă să-l simt așa intens. La începutul relației noastre, după ce ejacula pe burta mea, iar sexul i se înmuia, îl ascultam povestindu-și viziunile sau perorând anarhic, fără să fie nevoie să mimez interesul, avea un fel de talent, nu știu cum să-l numesc mai exact, uneori îl urmăream curioasă, asta observa și el trăgând cu coada ochiului spre mine, însă, după ce am obosit să mă prefac că-l ascult atentă pentru ca, răsfățându-i orgoliul, să obțin o nouă erecție, talentul de povestitor a devenit inutil. Radarul lui nu detecta nimic, canalele îi erau definitiv înfundate. Odată mi-a spus: „Nemurirea! Ce prostie! Oamenii habar n-au ce-i infinitul.“ Altă dată: „Moartea are chipul unei femei grase, plictisite, căreia îi plătești taxa de intrare la un veceu dintr-o gară mizerabilă de provincie.“ Credea că are umor. Totuși, celălalt talent, talentul lui erotic viguros, mi-a destupat în ziua aceea canalele și mi-a pus radarul în funcțiune. Ar fi trebuit să-i mulțumesc, a fost un instrument providențial, lucru de care bietul Vincențiu nu și-a dat seama. Am ajuns să-l privesc ca pe un obiect! Se obișnuise cu tăcerile mele, nu păreau să-l deranjeze, dacă se întâmpla să mai spun câte ceva, reacționez doar din politețe sexuală. Însă, după ce ni s-a făcut fotografia peste care am dat azi în timp ce scotoceam prin sertare căutând certificatul de naștere, n-am mai scos o vorbă, m-am concentrat asupra canalelor și radarului. Descoperisem ceva la care Vincențiu n-avea acces. Am încetat să ne vedem. M-a căutat, a sunat la ușa mea de mai multe ori, nu i-am deschis. Tot ce știu este că a emigrat în America. De mult.

În fine, uite și certificatul de naștere. Am să i-l dau lui Victor să-l ducă la notariat.

Paul Fabian era treaz, dar a rămas în pat, cu ochii închiși, ascultând bâzâitul unei muște care se ciocnea perseverentă de geam. Ațipise abia pe la prânz, după o noapte de nesomn. În seara din ajun făcuse imprudența să prelungească discuția cu Lia – fosta lui soție îl sunase ca să-i ceară bani pentru excursia în Franța a lui Valentin, băiatul lor. Nu i-ar fi trecut prin minte s-o refuze, în general își îndeplinea obligațiile de tată, sau cel puțin așa își imagina, nu banii erau problema, ci vocea stridentă a Liei. Tonul acela agasant de reproș, cu inflexiuni pe care le găsea vulgare, îl înfuria și declanșa în el reacții sarcastice, la care Lia răspundea și mai strident. Mereu după asemenea certuri recunoștea în sinea lui că ea avea dreptate, părea să n-o preocupe decât soarta lui Valentin, era probabil o mamă bună conform unor criterii pe care Paul nu le înțelegea, dar din comoditate hotărâse să le accepte. Atunci se enerva că nu era în stare să se abțină și stătea treaz toată noaptea – la început condamându-se pentru impulsivitatea lui, apoi, ca să-și găsească circumstanțe atenuante, auzind în memoria sonoră vocea Liei, condamându-se din nou, auzind din nou vocea Liei, și tot așa până dimineața, când își jura că la următoarea discuție o să se stăpânească.

Bâzâitul a crescut în intensitate și s-a oprit. Musca aterizase pe brațul lui Paul, care, din reflex, s-a scuturat, iar musca a zburat spre geam. Momentul atingerii, semnalul electric

transmis de nervii din piele și recepționat de creier, l-a făcut pe Paul să simtă acut că are un braț, că are un corp și că există. S-a ridicat din pat. Musca se izbea insistent de geam. Paul a deschis fereastra, dar musca nu pricepea încotro trebuia să zboare, se încăpățâna să-și repete mișcărilor dezordonate. Însă și Paul se încăpățâna s-o gonească. Sau s-o elibereze. Nu era sigur dacă judeca din punctul lui sau din punctul ei de vedere. Se încăpățâna și el să-și repete mișcărilor: atent să n-o strivească, lovea încet cu palma lipită de geam. Musca a reușit până la urmă să iasă pe fereastră. În loc să se bucure, Paul s-a întristat. A privit deasupra acoperișurilor sperând s-o zărească și, într-un mod pe care nu și-l putea imagina, s-o cheme înapoi. N-a zărit-o. A lăsat totuși fereastra deschisă.

Se făcuse deja ora cinci. La șapte era invitat la petrecerea dată de lanțul de farmacii W, căruia îi fabricase o reclamă nefericită difuzată acum pe toate posturile de televiziune, ocazie pentru colegii de la Crocodil să-l ia la mișto. „Ce, parcă ale voastre sunt mai inteligente?“ le răspundea Paul, dar nu scăpa de ironiile lor – și în sinea lui le dădea dreptate, așa cum îi dădea dreptate și Liei. Printre copywrihteri ocupa o poziție de mijloc, îi lipseau asertivitatea, adică tupeul, și ambiția, motiv pentru care fusese privit la început cu suspiciune. Produsese totuși câteva spoturi de succes, primise chiar un premiu pentru cel comandat de banca S: tatăl stă lângă patul fiului, își încheie povestea, fiul adoarme, tatăl stinge lumina, iese tiptil din cameră și intră în dormitor, unde soția îl așteaptă sub cearșaf; își zâmbesc; ea dă la o parte cearșaful, poartă o tulburătoare lenjerie erotică; soțul își scoate repede tricoul și pantalonii, se aruncă asupra ei; se privesc lubric pentru o clipă, apoi soția spune pe un ton neutru „Ai plătit electricitatea?“; el rămâne blocat, face o mutră crispată; și la urmă apare anunțul despre modul minunat de plată a utilităților oferit de banca S.

Stupiditatea reclamei pentru farmaciile W era un argument ca să ignore invitația la petrecere. S-a tolănit din nou

în pat. Poate că totuși n-ar fi rău să meargă, și-a zis. Suferea de o boală cronică, pe care o puneă pe seama faptului că studiasse istoria: ezita. Intrase în lumea advertisingului după o dezolantă carieră de profesor la un liceu din Militari, când a descoperit că ideile lui de reclame erau mai bune decât ce vedea la televizor, dar studiul istoriei îl contaminase deja – avea tendința să relativizeze și să judece orice situație din perspective diferite. Citindu-l pe Herodot, a observat că perșii nu erau prezentați ca niște barbari ticăloși, în câteva pasaje Herodot îi trata binevoitor sau măcar înțelegător, și se întreba cum arătau grecii în ochii perșilor. La fel cum arată Napoleon în ochii englezilor? Sau cum arată Wellington în ochii francezilor? Fiind mai curând leneș decât perseverent, a renunțat să caute răspunsul.

Musca nu se întorsese. Paul a închis fereastra și s-a dus la bucătărie. A constatat că în frigider avea doar resturile cinei din ziua precedentă și un borcan cu castraveciori murați. Ideea de a merge la o petrecere, unde cu siguranță se vor servi delicatături, începea să câștige teren, dar în subteran lucra nu mâncarea, ci băutura. Fără să se supună unui jurământ de abținere, evitase să-și cumpere whisky în ultimele săptămâni, după ce Valentin l-a văzut ușor amețit și l-a făcut să se simtă penibil.

S-a întors în dormitor, întrebându-se cum să se îmbrace. Pe scaun zăceau trântiți niște jeansi negri. Lângă ei, un tricou negru. S-a gândit că ar fi mai bine să-și pună un costum, ca o armură simbolică, pentru întâlnirea cu Berevoianu, directorul de PR de la W. A deschis dulapul și a ales un costum Bigotti gri în carouri, cu sacou la doi nasturi, și o cămașă mov. S-a îmbrăcat, s-a privit în oglindă, a strâmbat din nas. S-a dezbrăcat și și-a tras pe el jeanșii și tricoul. În loc de sacou, și-a luat o tunică verde-închis.

N-avea rost să urce în Toyota Yaris parcată în fața blocului, de băut până la urmă tot o să bea ceva, nu mult, un pahar, două, maximum trei, așa că a comandat un uber.

Dar, după ce a coborât în stradă, a anulat comanda. S-a hotărât să meargă pe jos, nu era sigur că voia într-adevăr să se ducă la petrecere, pe drum ar putea găsi un motiv să se răzgândească.

Trecând prin dreptul unei case cu două etaje, a văzut pe trotuar aruncate claie peste grămadă mobile vechi, covoare uzate, o saltea, perne, pături, cearșafuri, un televizor cu tub catodic, un radio, haine, pălării și pantofi de damă, fotografii alb-negru înrămate, altele adunate în teancuri, moșoare de ață, foarfece, ochelari, cutii și cutiuțe, bibelouri crăpate, dantele rupte, o lampă, sticle goale, cratițe, farfurii, tacâmuri, flacoane de medicamente, o ploscă, un aspirator, cârpe de praf, un baston, umbrele. S-a oprit să le cerceteze. Unele obiecte păreau utilizabile. Graba cu care fuseseră azvârlite în stradă, faptul că nimeni nu se obosise să le sorteze l-au făcut să-și închipuie că în casa aceea locuise o bătrână care a murit, iar apartamentul trebuia golit de urgență sub presiunea noilor proprietari, moștenitorii căroră le era indiferentă amintirea ei. Sau femeia își vânduse apartamentul, înțelegându-se cu cumpărătorii să locuiască acolo până la sfârșitul vieții – aflate despre asemenea cazuri. A mers mai departe gândindu-se la bătrâna moartă, a vrut să se întoarcă și să culegă o fotografie, nu apucase să se uite atent la poze, dar și-a continuat drumul până la capăt. N-a găsit nici un motiv să se răzgândească.

Când a ajuns la vila de pe Kiseleff, tocmai parcase în fața ei un Audi roșu din care a coborât fotomodelul Sabina Mircioiu. Paul s-a ascuns în spatele unui tufiș de forsythia. Sabina era de vină pentru spotul celor de la W, ea și Berevoianu, care insistase s-o bage în reclamă, oricât de absurd era să faci publicitate unui lanț de farmacii folosind o femeie siliconată, îmbrăcată într-un halat alb care-i dezvelea coapsele. Paul îi explicase lui Berevoianu că publicul-țintă sunt gospodinele de peste șaiszeci de ani, ele umblă mereu prin farmacii, le-ar fi fost util un cântăreț dulceag cu mutră

inocentă, care să trezească sentimente maternelle, sau o actriță populară de pe vremuri, care să trezească nostalgii, sau cineva cu aer profesionist, păr grizonant și purtând ochelari, care să inspire încredere – Berevoianu știa foarte bine toate acestea, dar a ținut-o pe-a lui, în fond el plătea, și așa a ieșit cea mai idioată reclamă pe care o fabricase vreodată Paul.

S-a gândit s-o șteargă, însă l-a zărit Stoica, vicepreședintele companiei – „Bine ai venit, maestre, ne onorezi!“ –, și l-a invitat înăuntru, în fojgăiala de VIP-uri. A trecut pe lângă el un băiat care i-a oferit șampanie, s-a simțit obligat să ia un pahar, a gustat. I s-a făcut greață, nu știa cum să scape de pahar, se învârtea în stânga și-n dreapta izbindu-se de umeri, coate, burți și funduri, până când în îmbulzeală s-a deschis un culoar care l-a condus într-o cameră unde se aflau mese încărcate cu platouri. Abia pe pervazul ferestrei a găsit loc să-și abandoneze paharul, însă chiar acolo se formase în jurul lui Berevoianu un grup dominat de statura Marelui T.

„Bănuiesc că vă cunoașteți“, a zis Berevoianu trăgându-l pe Paul spre Marele T. Era prea târziu ca să-i evite. „Sigur că ne cunoaștem“, a spus Marele T zâmbind mecanic. „Vorbeam despre brandul de țară al României“, a vrut să-l introducă în temă Miruna Caraman, adjuncta lui Berevoianu. „Care nu există“, a sărit imediat un tip cu chelie lucioasă. „Ce nu există?“ a reacționat o minionă vioaie, „România?“ „România există, trebuie să ne resemnăm“, a decretat înțelept Berevoianu, provocând o ilaritate anemică. „Nu avem nimic exportabil“, s-a lansat hotărât cheliosul, „nimic palpitant, nici lei, nici tigri, nici girafe, nici gastronomie, nici istorie, nici monumente, nici zgârie-nori...“ „Îl avem pe Dracula!“ s-a enervat miniona. „Dracula e o păcăleală ieftină, lumea s-a săturat de el. Ne lipsesc culoarea, surpriza, condimentul, cât o să le mai băgăm occidentalilor pe gât folclorul nostru pleoștit? Ați văzut ceva despre România la CNN? Da, mă rog, delta... Reclame au turcii, ungurii, croații, slovenii, cehii, până și bulgarii.

Mulțumiri

Acest roman încheie un ciclu început cu *Efectele secundare ale vieții* și continuat cu *Șapte Octombrie* și *Supraviețuire*. Personajele, temele sau situațiile din cele patru romane se desfășoară pe un spectru mai larg decât pot acoperi cunoștințele autorului, care, lăsându-se condus doar de fantezie, ar fi riscat să comită greșeli grave. Le mulțumesc așadar celor care, în cursul scrierii romanelor, m-au sfătuit și au avut bunăvoința să citească anumite capitole, ba chiar m-au făcut părtaș direct la experiența lor profesională: psihiatrul Radu Teodorescu, juristul Dan Pascu, medicii Gabriela Droc și Cătălin Vasilescu și biologul Alexandru Babeș. Nu în ultimul rând, le mulțumesc „fratelui“ și „surorii“ mele de la Kiev, Iuri Rușkievici și Tatiana Dubilei, de la care am primit informații și sugestii esențiale pentru construirea *Insulei de apoi*.